Eesti demograafilisest olukorrast ja tulevikust

Mark Gortfelder

Eesti Demograafia Keskus
Tallinna Ülikool

11.09.2026

Sissejuhatus

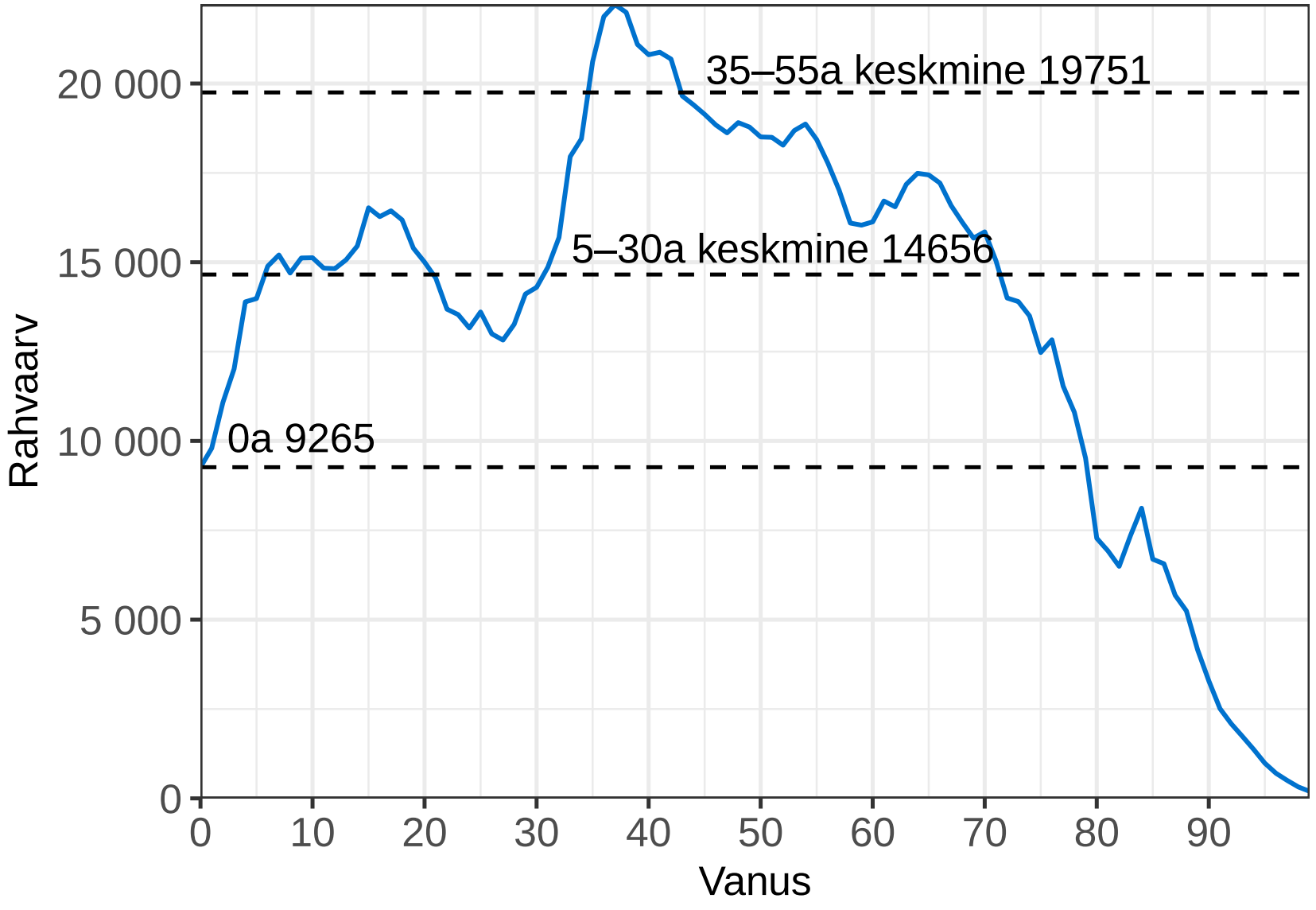
Kaks ajalist vaadet

- Lühiajaline ehk viimaste aastate vähenemine
- Pikaajaline vaade selle sajandi jooksul

Edasine lugemine

- Sotsiaalministeerium, 2025, “Laste saamise ja kasvatamise toetamine: analüüs ja ettepanekud”
- Põhimõtte Koda, 2026, “Kestlikkust otsides: Eesti rahvastikutaaste ja poliitikasoovitused”

Rahvastiku vanusjaotus 01.01.26

Viimaste aastate sündimuskrahh

2021–2025 vähenemine kolmandiku võrra

Aasta	Sünnid	SSK
1992–2021	14 075	1.52
2019	14 099	1.66
2020	13 209	1.58
2021	13 272	1.61
2022	11 646	1.41
2023	10 949	1.31
2024	9 690	1.18
2025	9 240	1.16
2026	$\approx$9 000	$\approx$1.13

Järsu languse põhjus: välistegurid

Koroonakriisi mõju läbi paarisuhte halvenemise

- 13% kvaliteet halvenes, mõju näha kooselustaatuses 2024–25
- (Järgmise) lapse saamine: halvenemine 4–8%p vähem

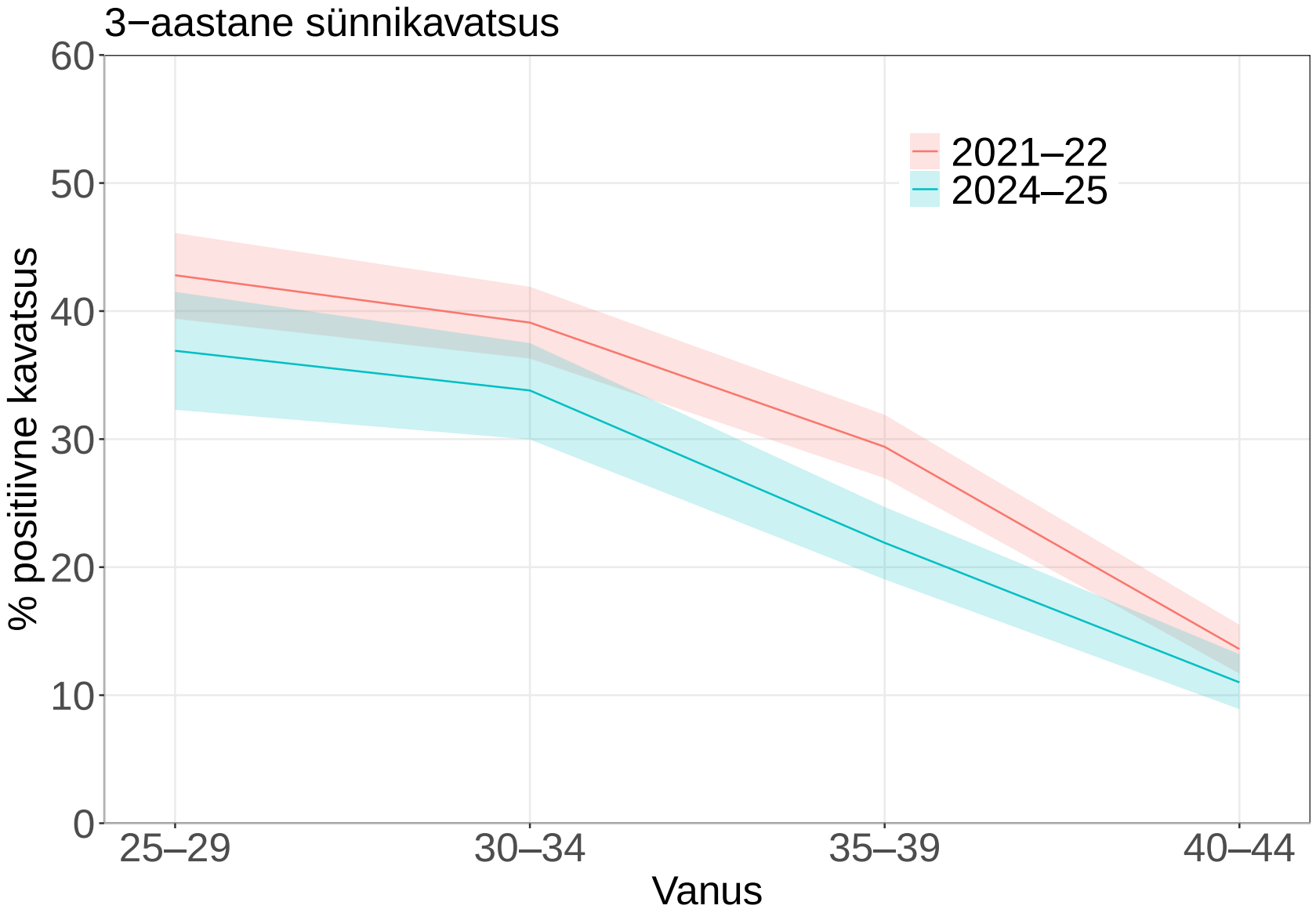
Ukraina sõjaga seotud hirm oluline 2022 lõpp ja 2023 algus

- "Põhjustab väga palju pinget" märts 2022 35%, juuni 2022 11%
- "Väga ebaturvaliselt" 6–10% sõja alguses, 17% 2025 lõpp

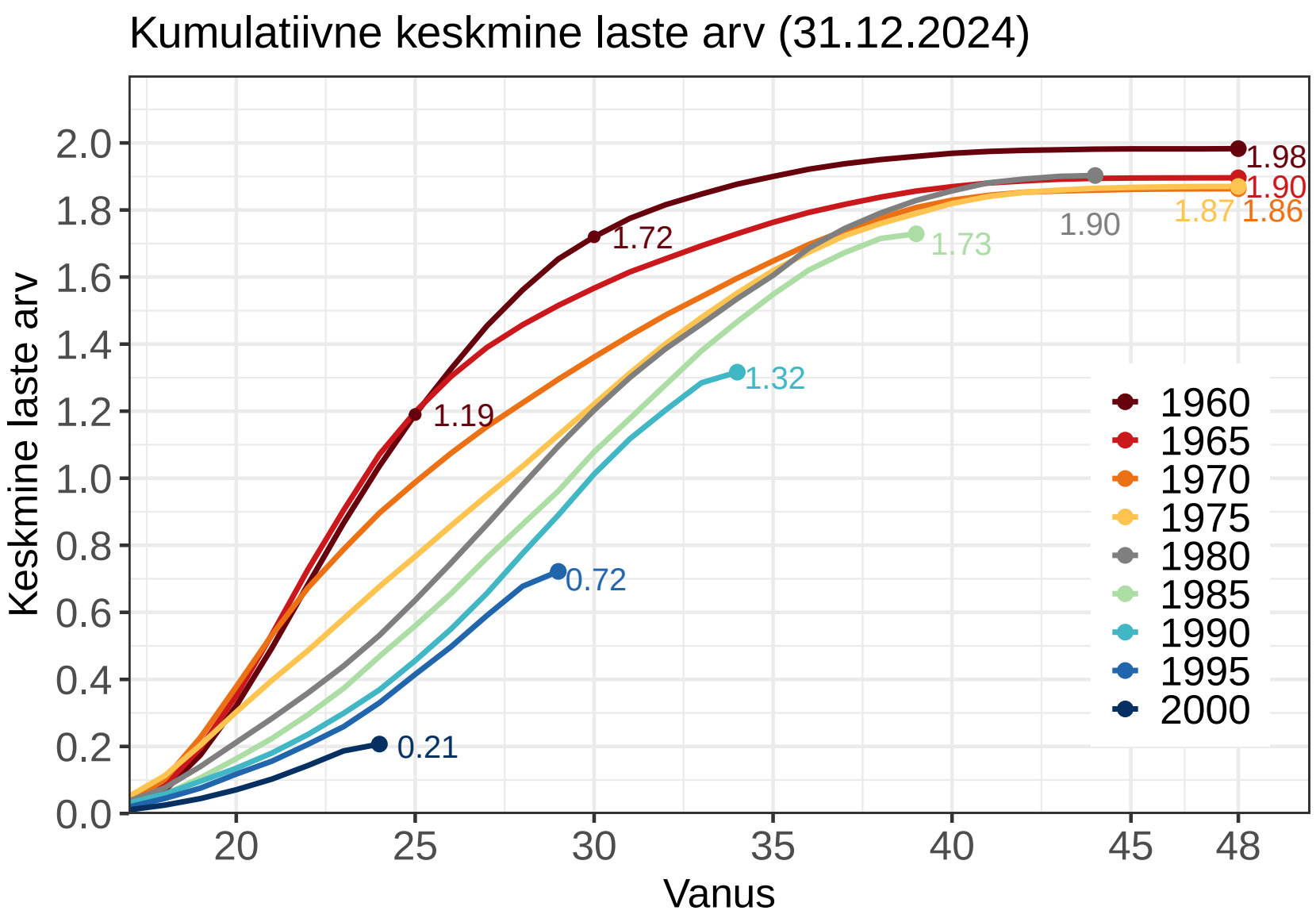
Elukalliduse tõus ja majandusolukord peamine

- Selge mehhanism läbi vanemahüvitise arvestuse
- (Järgmise) lapse saamine: "raskustega" toime 4–6%p vähem

Kas leevendus paistmas?

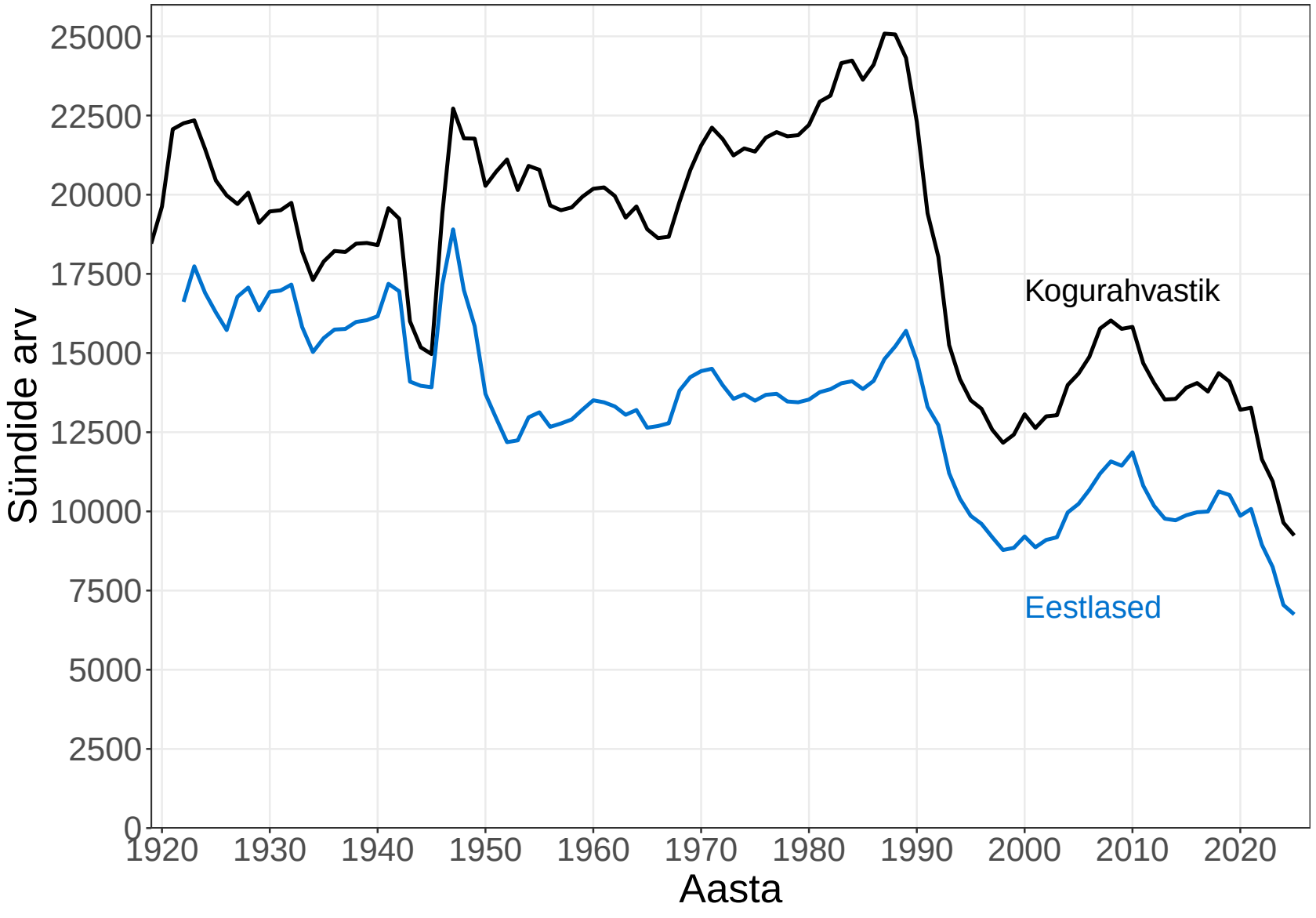

Avaldumine madalamas põlvkonnasündimuses

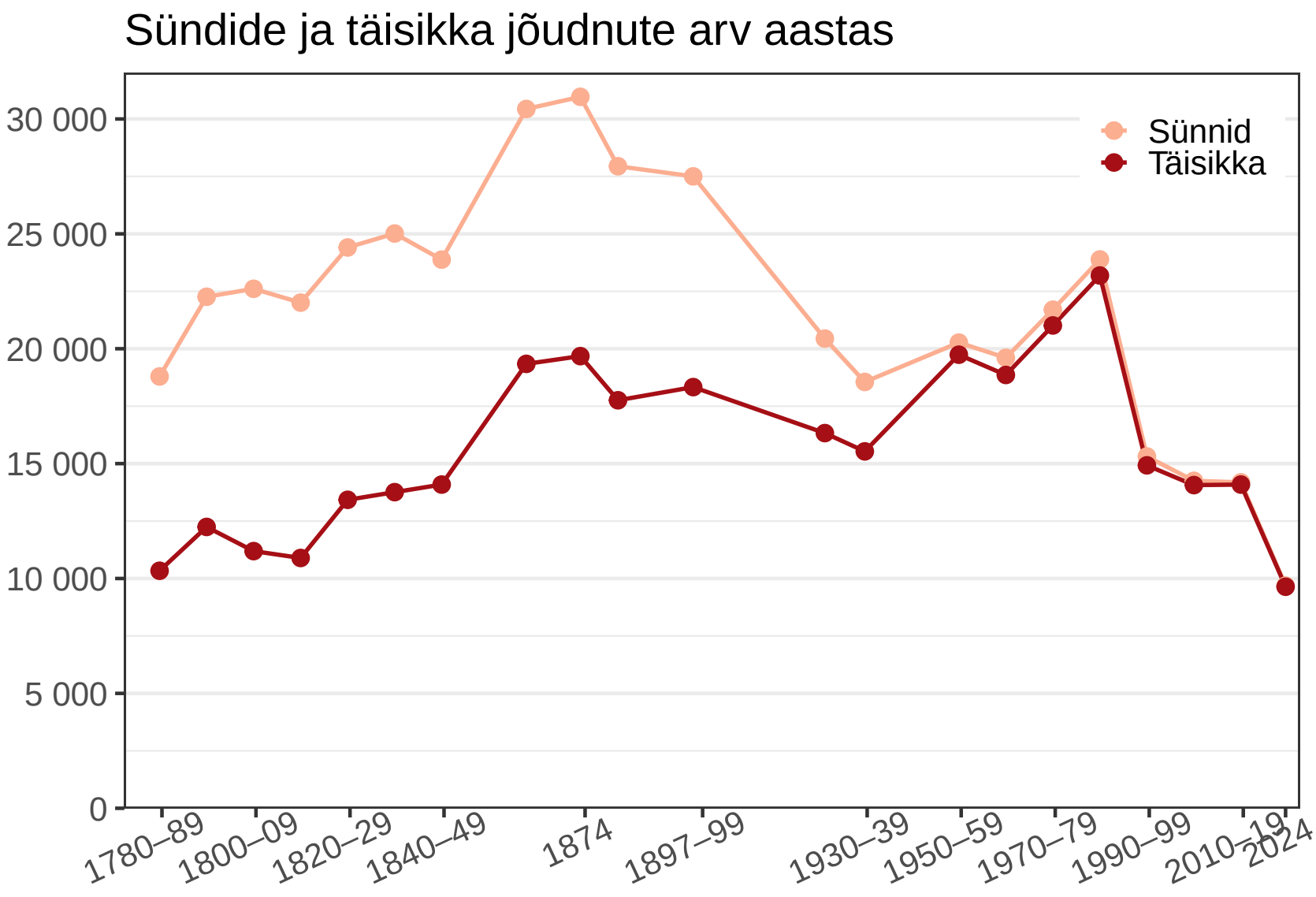

10 000 suurused põlvkonnad mineviku kontekstis

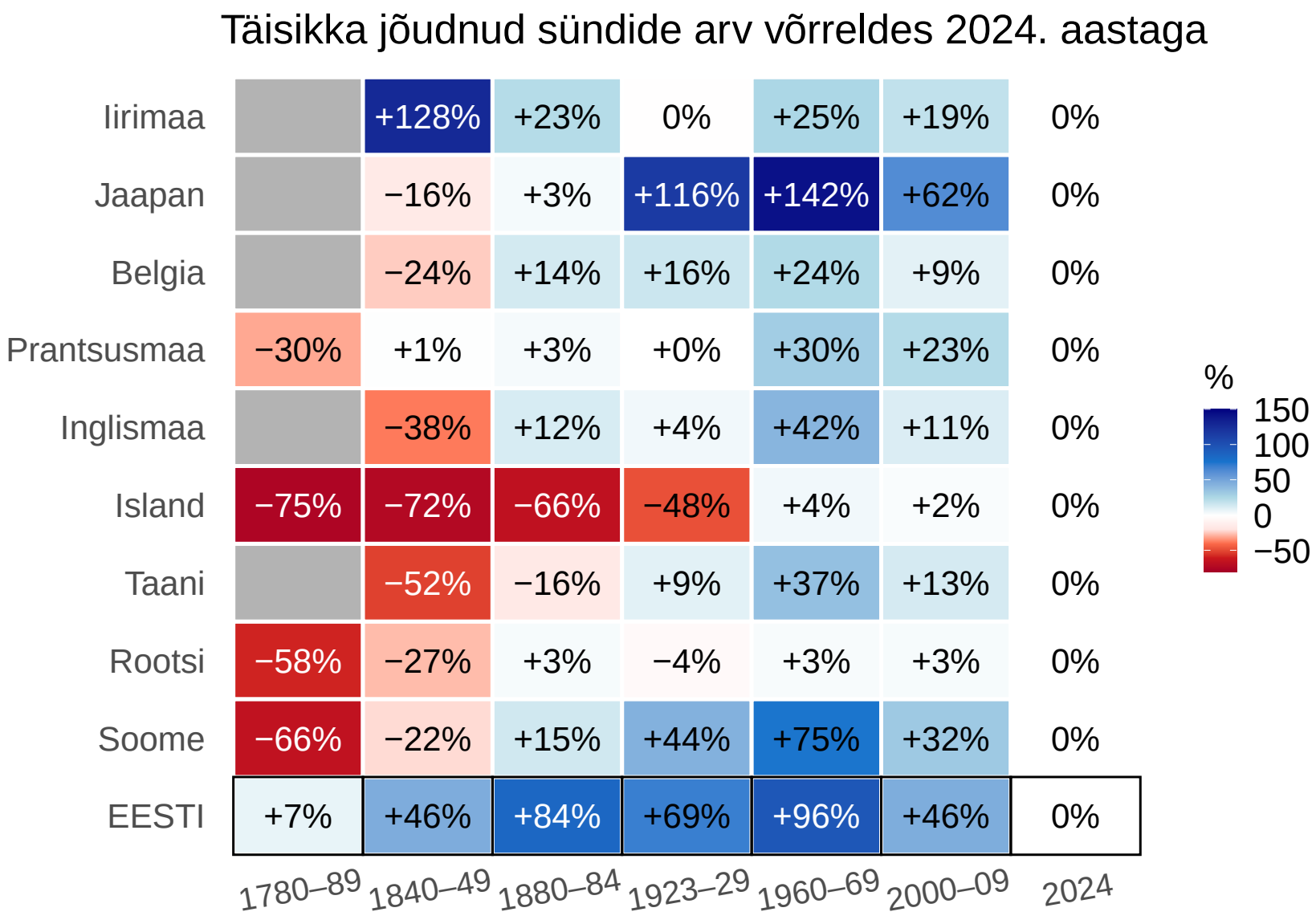
Sünnid 1919–2025

Pikk vaade suremust arvesse võttes

Rahvusvaheline võrdlus

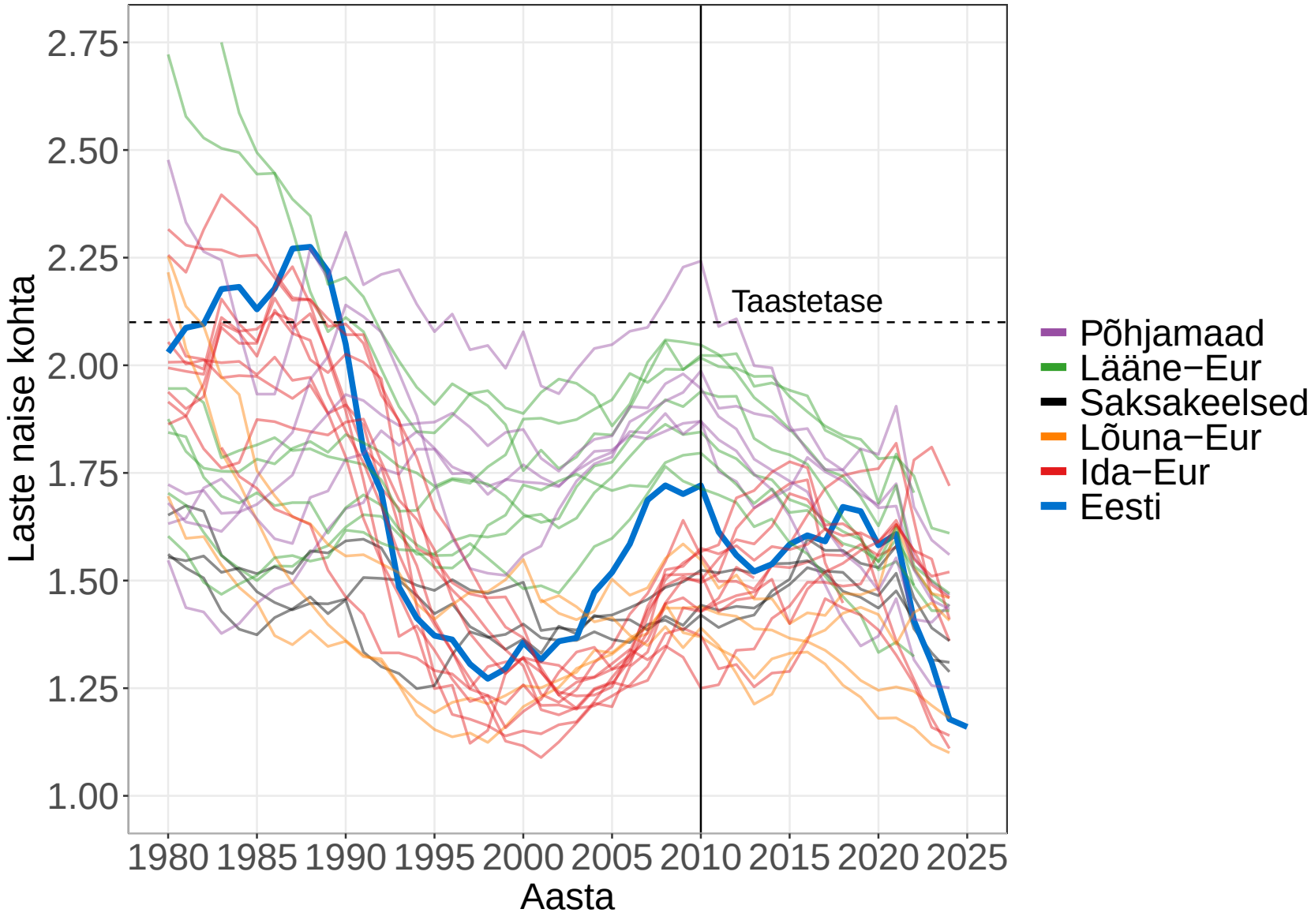

Pikaajalist tulevikku mõjutavad tegurid

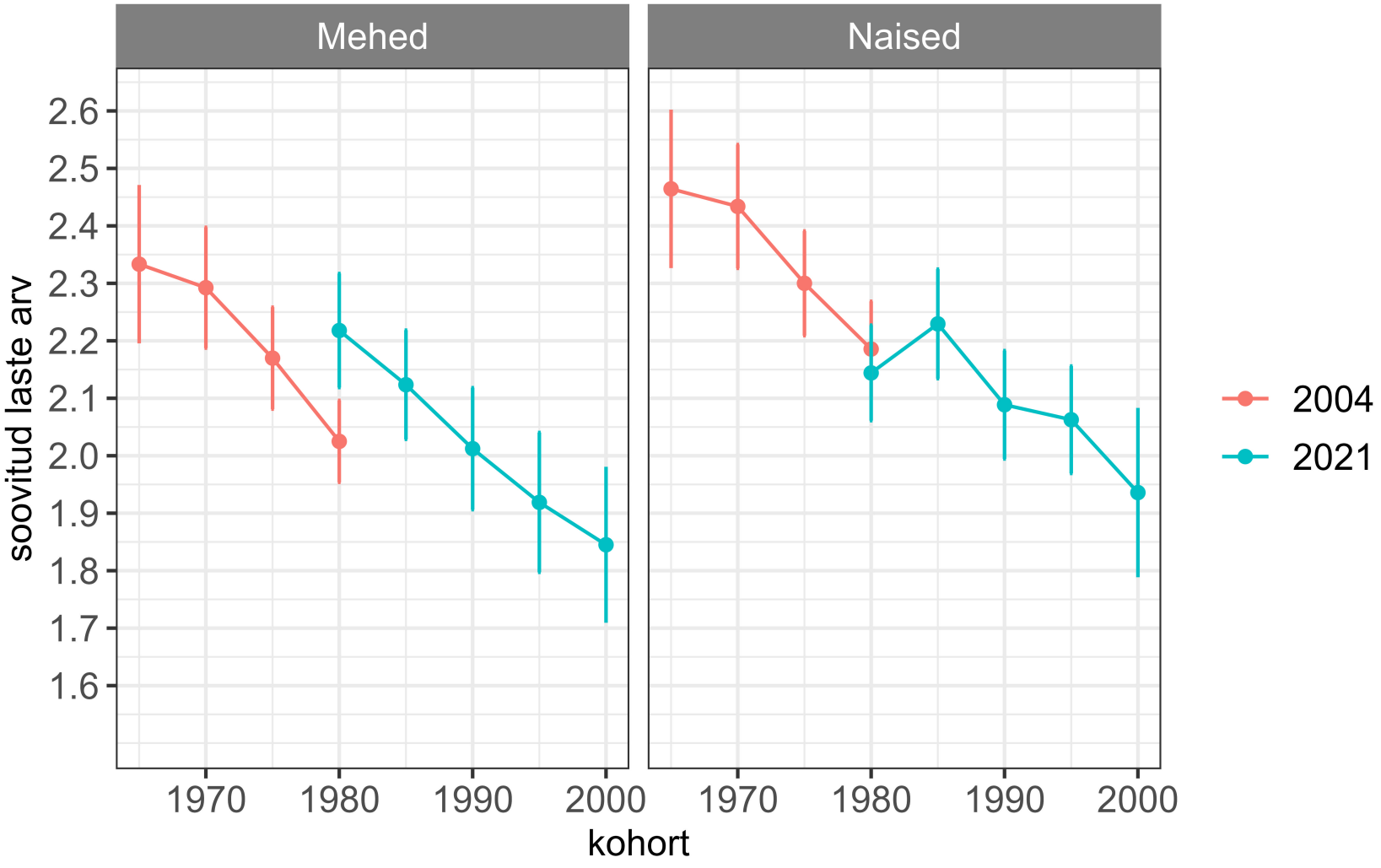
Mitmed tegurid annavad negatiivse väljavaate

- Väiksemad põlvkonnad lapsesaamiseas
- SSK ja põlvkonnasündimuse vähenemine mujal
  - sh varasemalt kõrge sündimusega Põhja- ja Lääne-Eur
- Laste saamise vähesem väärtustamine
- Nooremad põlvkonnad soovivad vähem lapsi
  - sh alla taastetaseme
- Kooselude sagedasem purunemine
- Lapsesaamise jätkuv edasilükkamine
  - viljatusprobleemide kasv

SSK muutus 1980–2025

Keskmine soovitud laste arv Eestis

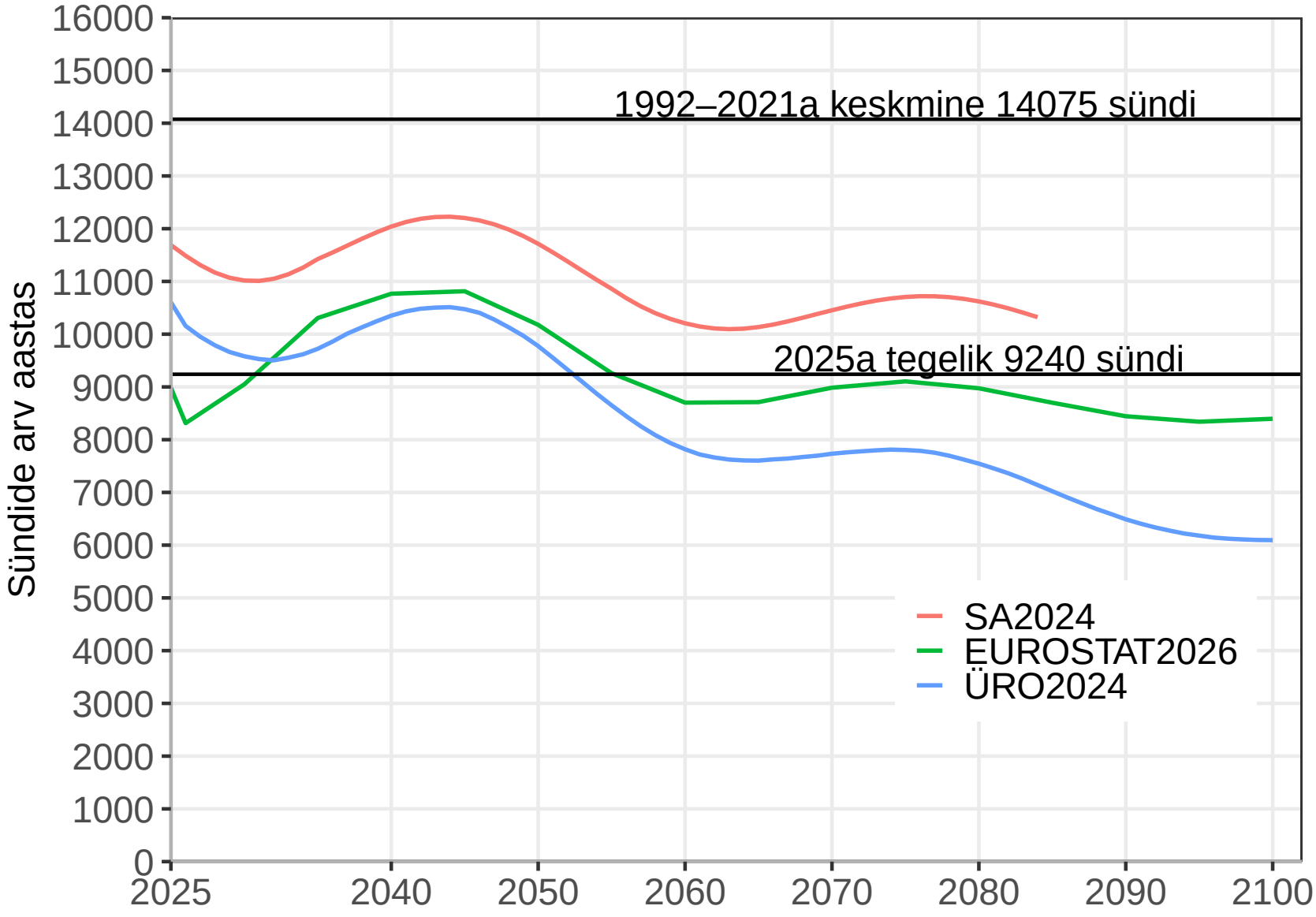
Tulevik läbi prognooside

Eeldused prognoosides

Prognooside põhistsenaariumites sündimuse eeldust vähendatud

Asutus	Aasta	2025	2050	2085/2100
Statistikaamet	2024	1.46	1.63	1.71
	2019	1.66	1.81	1.86
Eurostat	2026	1.12	1.45	1.54
	2023	1.60	1.71	1.74
ÜRO	2024	1.37	1.51	1.57
	2022	1.67	1.67	1.68

Asutuste prognoosid

EDK prognoosi eeldused

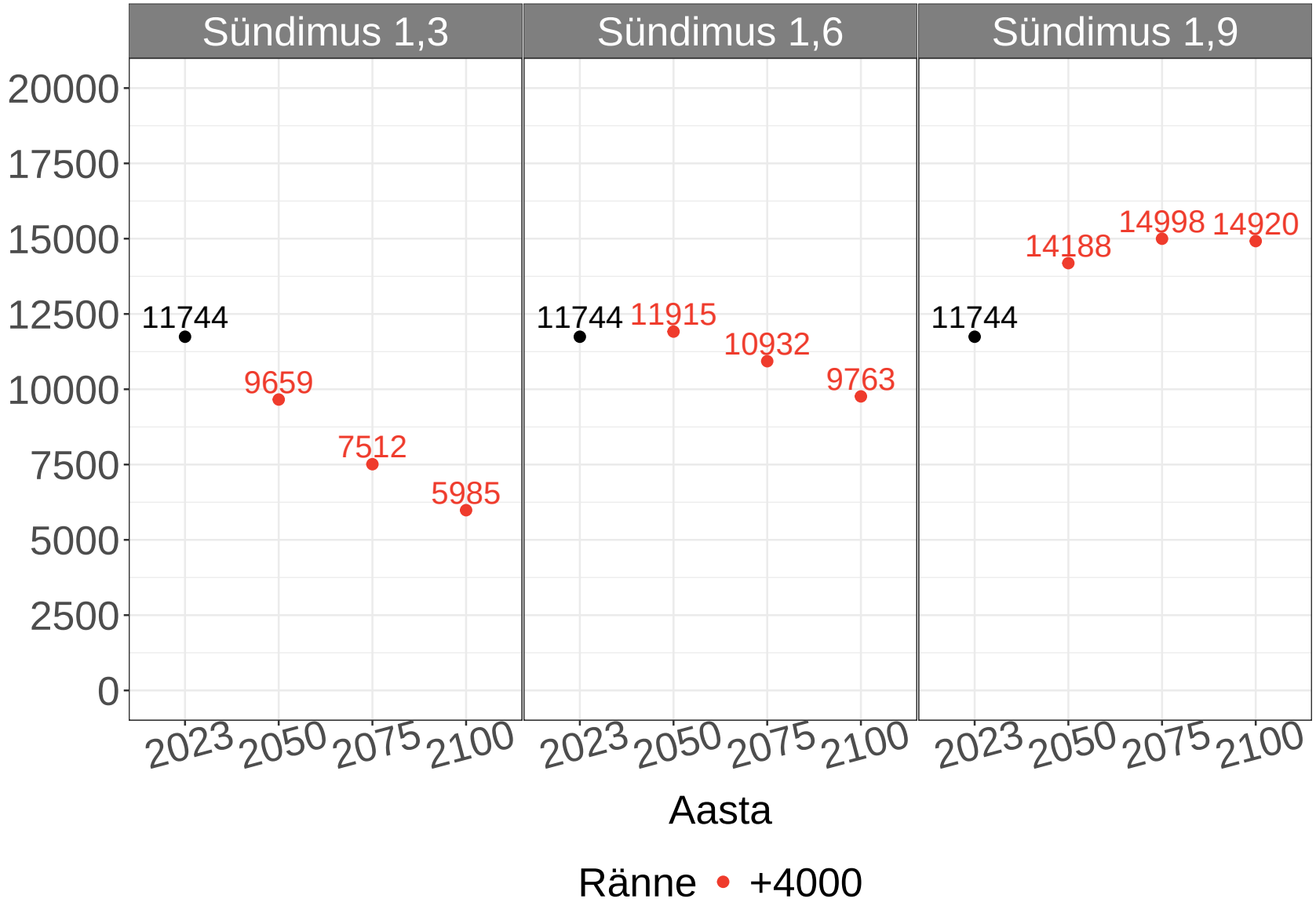
Summaarne sündimuskordaja

- 1,3 ehk viimaste aastate ülimadal tase
- 1,6 ehk lähedane taasiseseisvunud Eesti keskmisele
- 1,9 ehk 1970. aastate lõpul sündinud naiste keskmine

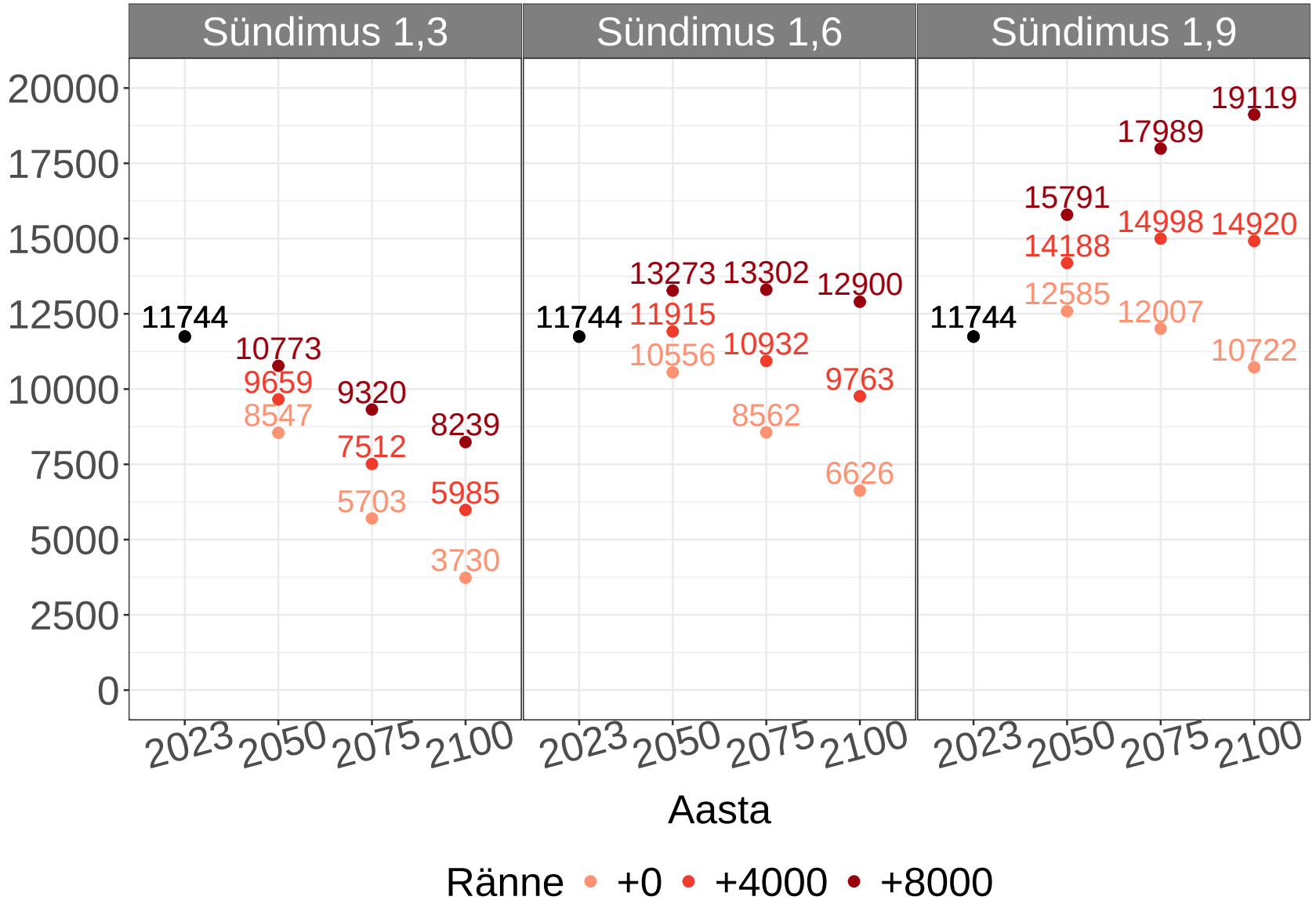
Rändesaldo aastas (üksnes muust rahvusest)

- +0 ehk rändevoogude tasakaal
- +4000 ehk viimase aja keskmine (va Ukraina põgenikud)
- +8000 ehk Nõukogude aja keskmine

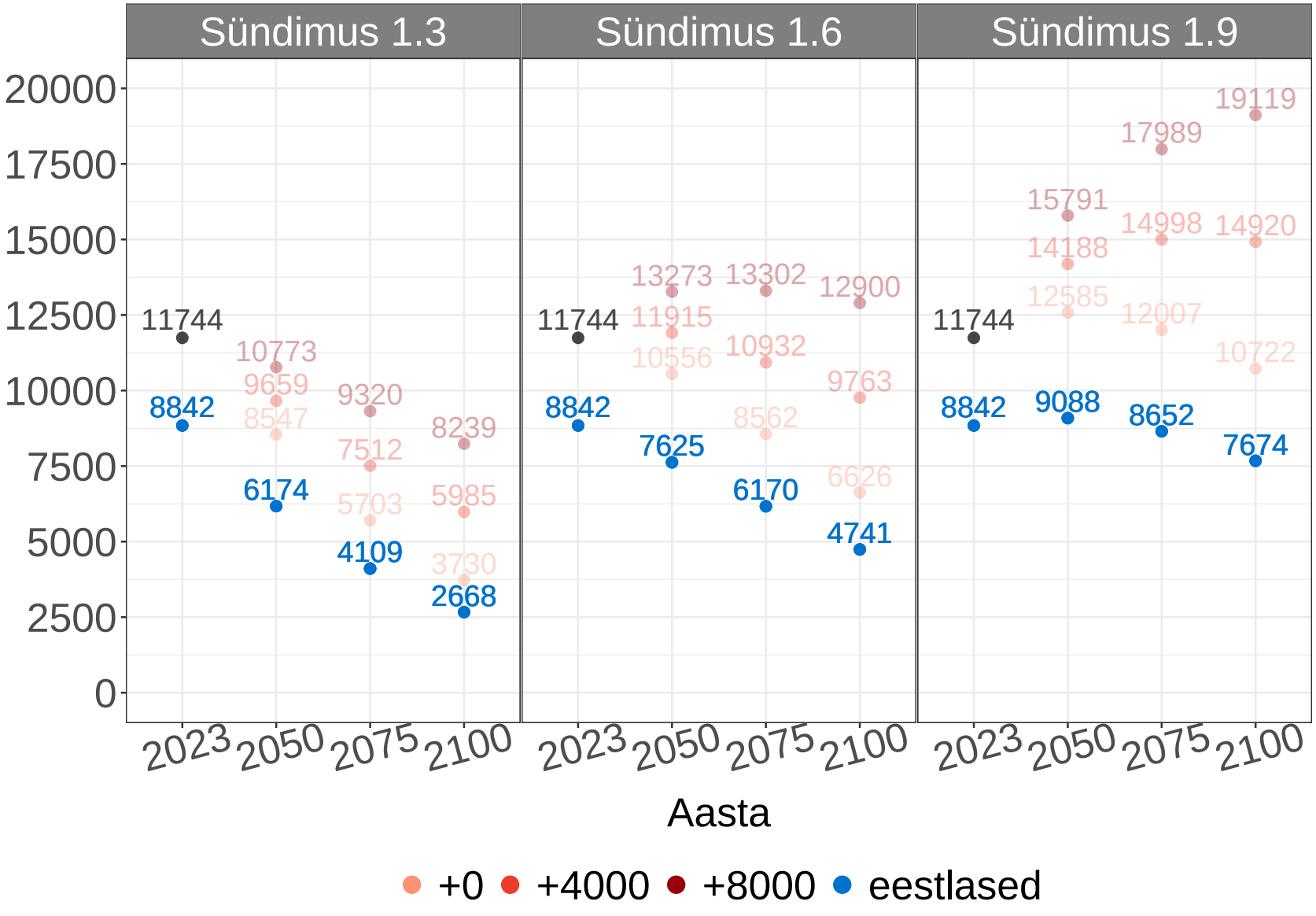
EDK prognoos – SSK erinevuse mõju

EDK prognoos – Rändesaldo erinevuse mõju

EDK prognoos – eesti laste arv

Lõpetuseks

Kokkuvõte

Viimaste aastate krahh seotud perioodmõjudega

- Esmatähtis olnud elukalliduse tõus
- Põlvkonnasündimus vähenemas

10 000 ringis põlvkonnad on uus normaalsus

- Väiksemad põlvkonnad lapsesaamiseas
- Muutunud väärtused, hapramad kooselud, edasilükkamine

Sajandi teises pooles uus vähenemine sündide arvus

- 10 000 ringis põlvkonnad jõuavad lapsesaamise ikka
- Rahvastikukadu lähikümnenditel isegi taastetaseme sündimusega

Tegutsemispõhimõtted

Kestlik kahanemine pole võimalik

- Eesti väiksus nõuab kiiremaid ja tugevamaid samme
- Lühiajaline programm fookusega majandusel
- Pikaajaline programm fookusega väärtustel

Iga okas loeb

- Iga väike samm taastetasemele lähemale on oluline